

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

**Национално тело за акредитацију
и обезбеђење квалитета у високом образовању**

Број: 612-00-00613/9/2020-03

Датум: 15. 10. 2021. године

Булевар Михајла Пупина 2

Београд

На основу члана 23. став 9. тачка 1) Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021 и 67/2021 - др. закон), члана 30. став 1. и члана 33. Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, број 67/21) и Одлуке Комисије за акредитацију и проверу квалитета број 612-00-00613/8/2020-03 од 07. 10. 2021. године, Национално тело за акредитацију и обезбеђење квалитета у високом образовању издаје

У В Е Р Е Њ Е

о акредитацији студијског програма

Докторских академских студија (ДАС) – Андрагогија, за који је Захтев за акредитацију поднела високошколска установа **Универзитет у Београду – Филозофски факултет**, са седиштем у Београду, у улици Чика Љубина 18-20, ПИБ: 100050474, Матични број: 07003269.

Имајући у виду да је Установа испунила све стандарде за акредитацију студијског програма прописане Правилником о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма („Сл. гласник РС” бр. 13/2019-108, 1/2021-22, 19/2021-65), студијски програм **Докторских академских студија (ДАС) – Андрагогија** је акредитован у оквиру образовно-научног поља Друштвено-хуманистичких наука и Педагошке и андрагошке научне области за упис **10 (десет) студената** у седишту Установе.

Достављено:

- високошколској установи
- архиви

ДИРЕКТОР

Koroleva
Проф. др Јелена Кочовић

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
Национално тело за акредитацију
и обезбеђење квалитета
у високом образовању
Комисија за акредитацију
и проверу квалитета
Број: 612-00-00613/8/2020-03
Датум: 07. 10. 2021. године
Булевар Михајла Пупина 2
Београд

На основу члана 21. став 1. тачка 1) Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021 и 67/2021 - др. закон), члана 30. став 1. и члана 33. Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, број 67/21), Комисија за акредитацију и проверу квалитета, на седници одржаној дана 07. 10. 2021. године, донела је

ОДЛУКУ
о акредитацији студијског програма
Докторских академских студија (ДАС) – Андрагогија

Утврђује се да **Универзитет у Београду – Филозофски факултет**, са седиштем у Београду, у улици Чика Љубина 18-20, ПИБ: 100050474, Матични број: 07003269, испуњава прописане стандарде за акредитацију студијског програма **Докторских академских студија (ДАС) – Андрагогија**, и то у оквиру образовно-научног поља Друштвено-хуманистичких наука и научне области Педагошких и андрагошких наука за упис **10 (десет) студената** у седишту Установе.

На основу ове одлуке, Национално тело за акредитацију и обезбеђење квалитета у високом образовању ће донети уверење о акредитацији студијског програма из става 1. ове одлуке.

Образложење

Високошколска установа **Универзитет у Београду – Филозофски факултет** (у даљем тексту: ВШУ), са седиштем у Београду, у улици Чика Љубина 18-20, је дана 29. 12. 2020. године поднела Захтев за акредитацију студијског програма **Докторских академских студија (ДАС) – Андрагогија** (у даљем тексту: СП) под бројем 612-00-00613/2020-03.

У складу са чланом 21. став 2. тачка 1) Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021 и 67/2021 - др. закон), Комисија за акредитацију и проверу

квалитета (у даљем тексту: Комисија) образовала је Поткомисију за образовно-научно поље Друштвено-хуманистичких наука (у даљем тексту: Поткомисија) ради утврђивања чињеница од значаја за доношење одлука о захтевима за акредитацију.

Комисија је усвојила Предлог за именовање рецензентске комисије на седници одржаној 25. 01. 2021. године, а директор Националног тела за акредитацију и обезбеђење квалитета у високом образовању именовао је рецензентску комисију дана 15. 03. 2021. године.

Рецензентска комисија (у даљем тексту: РК) утврдила је чињенице од значаја за доношење одлуке о акредитацији СП увидом у поднету документацију и непосредним увидом у рад ВШУ. РК је дана 07. 06. 2021. године посетила ВШУ и након посете сачинила коначни извештај на српском и сажетак на енглеском језику, који укључује и евентуалне оправдане примедбе ВШУ, као и оцену квалитета анализираниог СП, и поднела га Поткомисији на разматрање. На основу Извештаја РК, Поткомисија је поднела Извештај о оцени испуњености стандарда за акредитацију СП (у даљем тексту: Извештај) у коме је утврдила да су испуњени стандарди прописани Правилником о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма и предложила Комисији да донесе одлуку о акредитацији СП из диспозитива.

Комисија је, на седници одржаној дана 07. 10. 2021. године, на основу Извештаја Поткомисије и Извештаја РК, донела **Одлуку о акредитацији студијског програма Докторских академских студија (ДАС) – Андрагогија**, који се реализује на ВШУ у оквиру образовно-научног поља Друштвено-хуманистичких наука.

Констатује се да је ВШУ доставила документацију у складу са захтевима Правилника о стандардима и поступку за акредитацију студијских програма („Сл. гласник РС” бр. 13/2019-108, 1/2021-22, 19/2021-65) дана 29. 12. 2020. године.

На основу Извештаја РК, Извештаја Поткомисије и увида у поднету документацију за акредитацију СП, утврђена је испуњеност прописаних Стандарда за акредитацију студијског програма, сваког појединачно, што је документовано релевантним чињеницама.

Посебан стандард: Компетентност високошколске установе за реализацију докторских студија

Компетентност високошколске установе за реализацију докторских студија је процењена посебно у следећим сегментима:

- Високошколска установе поседује краткорочни и дугорочни програм рада и акредитована је као научно-истраживачка организација (НИО) код надлежног органа.
- У документацији за акредитацију су приказани Прилози 1 и 2.
- Показатељи који се односе на научноистраживачки рад: у претходном петогодишњем периоду (од академске 2015/16. до академске 2019/20. године) на Филозофском факултету је одбрањено 218 докторских дисертација, а мастер студије је завршило 1078 студената.
- Број објављених публикација: На Филозофском факултету је ангажовано 295 наставника. Укупан број радова наставника у научним часописима са листе МПНТР у последњих пет година је 3461, што износи 12 радова по наставнику.

- Број научноистраживачких пројеката: Број наставника на научноистраживачким пројектима је 249, што износи 84% од укупног броја наставника на Установи (295).
- Број наставног особља укљученог у пројекте установа компетентних да реализују докторске студије: У претходној години Факултет је остварио сарадњу са 23 различите установе у земљи и иностранству и са 44 универзитета (научно истраживачки пројекти и размена студената, наставника, сарадника и ненаставног особља).
- Установа испуњава услов за извођење докторских студија на основу листе наставника, њих 96 у сталном радном односу који су били ментори у изради доктората (Прилог 7).

Рецензентска комисија испуњеност овог стандарда оценила оценом 10.

Посебан стандард је испуњен у потпуности.

Стандард 1: Структура студијског програма

Документација за Стандард 1 садржи јасно наведене следеће елементе: назив студијског програма; врста студија; трајање студија; бодовна вредност ЕСПБ; услови уписа на студијски програм; услови за прелазак са других студијских програма, у оквиру истих или сродних области студија; листа обавезних и изборних студијских подручја, односно предмета; начин извођења студија и бодовна вредност предмета.

Такође, уз овај Стандард је уредно наведен Прилог 1.1. Публикација установе (хиперлинк) (https://www.f.bg.ac.rs/andragogija/program_studija.php?god=4&nivo=5).

Након обављене посете Установи од стране РК и увида у Извештај РК, са предлозима за корекцију и допуну материјала, конкретизовани су садржаји о циљевима, исходима студијског програма и називу дипломе, према Стандардима и упутствима за акредитацију студијских програма докторских студија. Евидентна је усаглашеност структуре студијског програма са захтевима Стандарда, према којима докторске студије имају најмање 180 ЕСПБ бодова, уз претходно остварени обим студија од најмање 300 ЕСПБ бодова на основним академским и мастер академским студијама. Такође, овај студијски програм докторских студија има најмање 50% ЕСПБ предвиђених за реализацију докторске дисертације, при чему тај број бодова одговара изборним предметима и студијском истраживачком раду, који се везују за тему дисертације и израду докторске дисертације.

Анализом *Стандарда 4 (Квалитет студијског програма)* Извештаја о самовредновању, РК је констатовала следеће:

- квалитет овог студијског програма се надзире праћењем и проверавањем циљева студијског програма, провером радног оптерећења студената, осавремењивањем наставног рада, прикупљањем информација о квалитету студијског програма од свршених студената, као и од одговарајућих организација у којима су они запоскени;
- уредно је достављена SWOT анализа овог студијског програма, са излистаним предностима, могућносима, слабостима и опасностима;
- конкретизован је предлог мера и активности за унапређивање квалитета овог студијског програма;
- утврђен је Акциони план за Стандард 4 (Квалитет студијског програма);

- уз овај стандард Извештаја о самовредновању, уредно су достављене табеле и прилози.

Што се тиче *Стандарда 15 (Квалитет докторских студија)* Извештаја о самовредновању, РК истиче следеће:

- Установа је потврдила да се у току докторских студија прати, анализира и унапређује развој научних, академских и специфичних практичних вештина студената;
- уредно је достављена SWOT анализа овог студијског програма, са излистаним предностима, могућносима, слабостима и опасностима;
- конкретизован је предлог мера и активности за унапређивање квалитета овог студијског програма;
- утврђен је Акциони план за Стандард 4 (Квалитет студијског програма);
- уз овај стандард Извештаја о самовредновању, уредно су достављене табеле и прилози.

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 9 (девет).

Стандард је испуњен.

Стандард 2: Сврха студијског програма

Стандардом 2, сврха студијског програма је јасно формулисана и обезбеђује стицање компетенција за самостална, научно и друштвено-релевантна истраживања и њихову примену у пракси образовања и учења одраслих, у националном и интернационалном контексту.

Сврха студијског програма је конкретизиована и кроз развој и повезивање научних дисциплина у интернационалном контексту, са сродним наукама и научноистраживачким трендовима, унапређивање теорије и праксе образовања одраслих на свим нивоима, развијање способности докторанада за критичко промишљање и анализу, креативно изражавање, инвентивност и иновативност у њеном професионалном деловању.

Сврха студијског програма је у складу са циљевима високошколске установе на којој се програм изводи (Стандард 3).

Такође, уз овај Стандард је уредно представљен Прилог 1.1. Публикација установе (хиперлинк)

(https://www.f.bg.ac.rs/andragogija/program_studija.php?god=4&nivo=5).

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 9 (девет).

Стандард је испуњен.

Стандард 3: Циљеви студијског програма

Циљеви студијског програма ДАС Андрагогија су конкретизовани кроз излистане компетенције, знања и вештине свршених докторанада (за анализу, истраживања андрагошке науке и праксе, развијање научних сазнања, способности и вештина за критичко преиспитивање и акциону рефлексију, самосталност у организацији и вођењу научних истраживања и дисеминацију истраживачких резултата, оспособљеност за унапређивање и повезивање стечених знања и спремност за континуирани професионални развој).

Наведени циљеви овог студијског програма су усклађени са савременим правцима развоја андрагогије, као педагошке научне дисциплине, на интернационалном нивоу.

Такође, циљеви овог студијског програма произилазе из општих и основних циљева Установе (Филозофског факултета Универзитета у Београду), и надовезују се на циљеве ОАС и МАС студијских програма Андрагогије у овој установи, у односу на развој, а који су усмерени на стицање општих и специфичних знања и развијање способности, вештина, компетенција и вредности, неопходних за професионални рад, истраживања и даље образовање и усавршавање.

Уз овај Стандард је уредно представљен Прилог 1.1. Публикација установе (хиперлинк)

(https://www.f.bg.ac.rs/andragogija/program_studija.php?god=4&nivo=5).

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 9 (девет).

Стандард је испуњен.

Стандард 4: Компетенције дипломираних студената

Увидом у документацију за Стандард 4, закључено је да су утврђене компетенције свршених докторанада усаглашене са структуром, садржајем и исходима студијског програма ДАС Андрагогија. Такође, усклађене су и са исходима учења, односно знањима, вештинама, способностима и ставовима, утврђеним Нивоом и дескрипторима квалификација у НОКС.

Компетенције које студенти стичу након завршетка овог студијског програма омогућавају им даљи професионални развој у науци и струци.

Након обављене посете Установи од стране РК и увида у Извештај РК, са предлозима за корекцију и допуну материјала, компетенције свршених докторанада су детерминисане на нивоу општих и предметно-специфичних компетенција, како је предвиђено Стандардима и упутствима за акредитацију ДАС. Од *општих компетенција* помињу се: критичко промишљање и анализирање основних проблема везаних за теоријску концептуализацију и праксу целоживотног образовања и учења; самостално решавање теоријских и практичних проблема у области образовања и учења одраслих; анализу и вредновање могућности примене различитих епистемолошко-методолошких приступа у истраживању образовања и учења одраслих; учешће у реализацији међународних научних пројеката и акција; анализирање експлоративне и практичне вредности различитих теорија, концепција и стратегија образовања и учења одраслих; комбиновање интердисциплинараних и интегративних приступ у проучавању базичних проблема образовања и учења одраслих; комуницирање на професионалном нивоу у домаћем и међународном окружењу и објављивање научних резултата у домаћим и међународним часописима; разумевање властите друштвене и етичке одговорности за унапрђење теорије и праксе образовања одраслих. *Предметно-специфичне компетенције* су: конципирања и реализације различитих врста фундаменталних истраживања у подручју образовања и учења одраслих; употребе резултата научних истраживања за обликовање системских решења, решавање конкретних проблема и унапрђење праксе образовања и учења одраслих; упознавања научне и стручне јавност са резултатима научних истраживања, глобалним тенденцијама, кључним проблемима и добром праксом образовања и учења одраслих; разумевања образовања и учења одраслих као индивидуалног и социјалног феномена и познавања његове филозофске, историјско-компаративне, социјално-економске, психолошке и организационо-дидактичке димензије; критичке процене могућности примене различитих модела и форми образовне превенције и интервенције у комплексним социјалним контекстима и доменима (породици, раду, социјалном окружењу, слободном времену); праћења савремених достигнућа у

подручју образовања и учења одраслих; употребе савремених информационо-комуникационих технологија у властитом професионалном развоју; разумевања међузависности глобалних и националних проблема и перспектива развоја образовања и учења одраслих.

Компетенције које студенти стичу након завршетка овог студијског програма омогућавају им даљи професионални развој у науци и струци.

РК је констатовала да је Установа уредно доставила Прилог 4.1 – Додатак дипломи, који садржи све потребне информације.

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 10 (десет).

Стандард је испуњен у потпуности.

Стандард 5: Курикулум

Курикулум студијског програма докторске студије Андрагогија конципиран је у складу са његовим основним циљевима.

Укупан број часова активне наставе на докторским студијама Андрагогија је у складу са прописаним стандардима и износи 25 часова недељно, од чега предавања износе 6,33 часова недељно (25,32%), СИР 18,67 часова (74,68%) и остали часови, 0,67. Студијски програм докторских студија обухвата активну наставу и израду докторске дисертације.

Докторски програм андрагогије се састоји из 1 обавезног и више изборних предмета из области андрагогије, као и интерсекције андрагогије и других научних области: филозофија, социологија, психологија, организационе науке, менаџмент. Као што је прописано стандардима, студије обухватају и: студијско истраживачки рад (СИР), израду и одбрану дисертације. Обавезни предмет је Теоријско-методолошки проблеми андрагошких истраживања (10 ЕСПБ), којим се даље развијају гносеолошко-епистемолошке и методолошко-истраживачке компетенције, као и критички однос према како традиционалним, тако и савременим приступима и парадигмама у овој области. Предмети су из поља хуманистичких и друштвених наука и углавном су добро испланирани.

Изборни предмети даље развијају компетенције андрагога. Студент бира укупно 4 изборна предмета у току студија (изборне позиције 1-3). Докторске студије обухватају укупно 15 изборних предмета, од којих студент бира 4 у оквиру три изборне позиције. Сваки од изборних предмета носи по 15 ЕСПБ. Рад на дисертацији обухвата: СИР, израду пријаве дисертације, одбрану предлога теме докторске дисертације, израду дисертације и одбрану докторске дисертације. Студијски истраживачки рад обухвата све облике наставе који су у функцији непосредног оспособљавања студента за истраживање, писање научних радова и израду докторске дисертације. Установа у оквиру специфичности поља и области студијског програма докторских студија, исказала је специфичности везане за активну наставу на докторским студијама кроз описе дате у Књизи предмета.

На првој и другој години студија активну наставу чини обавезни предмет и изборни предмети, укључујући и самостални студијски истраживачки рад, у функцији бављења научноистраживачким радом, који је опет у функцији израде докторске дисертације. На последњој години докторских студија активну наставу чини само научно истраживачки рад - студијски истраживачки рад који је непосредно у функцији израде докторске дисертације. Начин и поступак припреме и одбране докторске дисертације уређен је општим актом самосталне високошколске установе.

Изборни предмети које студент бира износе 100 ЕСПБ од 185 ЕСПБ, а фактор изборности према позицијама где студент бира предмете износи 54,05%.

Утврђено је да број ЕСПБ предвиђен за тезу и предмете који су у непосредној функцији израде тезе већи од 50% од укупног броја ЕСПБ, као и да су захтеви за везане за припрему докторске дисертације испуњени.

Описи појединих предмета из Табеле 5.2. садрже све елементе прописане Стандардом 5.

На основу садржаја и структуре курикулума, стечених научних сазнања и усвојене научне методе као и захтева за израду докторске дисертације, на основу приказаног курикулума и појединачних предмета на ДС Андрагогија може се констатовати да ће докторанд бити оспособљен за самосталан научно-истраживачки рад.

Закључак: Рецензентска комисија констатује да је број часова активне наставе и предавања одговарајући, као и фактор изборности на студијском програму ДС Андрагогија. На основу детаљне анализе структуре и садржаја курикулума, утврђено је да су садржај, циљ и исходи предмета обухваћених курикулумом у складу са савременим научним сазнањима, научним методама и поступцима које студента оспособљавају за самостални истраживачки рад.

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 10 (десет).

Стандард је испуњен у потпуности.

Стандард 6: *Квалитет, савременост и међународна усаглашеност студијског програма*

Програм је целовит и свеобухватан, те омогућава стицање најновијих научних сазнања које успешно комбинује са теоријским темељима андрагошке науке, што је за ниво докторских студија посебно важно. Наиме, иако је важно бити у току с актуелним спознајама и развојним достигнућима, често се притом заборављају кључна теоријска полазишта научних дисциплина, која се занемарују због инсистирања на савремености. Предложени студијски програм на адекватан начин балансира између актуелности, теоријске перспективе и методологије, што је његова предност и квалитет.

Препорука је да се размисли о ревизији расподеле студијских предмета на докторским студијама. Наиме, докторске студије првенствено служе за развој научно-истраживачких компетенција будућих научника и истраживача, па би методолошки предмети требало да буду значајније заступљени. Требало би да постоје изборни методолошки предмети – квантитативног или квалитативног карактера које би студент могао бирати у зависности од истраживачког приступа у својој докторској дисертацији. У складу с тим, докторске студије би биле значајније истраживачки оријентисане, што им је, у крајњој линији, и примарна сврха. Такође, препорука је да се јасније дефинишу пропозиције и одговорности предмета „Израда дисертације 1, 2 и 3“ будући да није сасвим јасно постоје ли у оквиру наведеног предмета неке врсте извештаја о напретку, ко их израђује, ко их одобрава, те на који се начин верфикују. То би значајно допринело квалитету докторског програма.

Програм је усаглашен са студијским програмима на истој високошколској установи (Филозофском факултету у Београду), посебно притом са сродним програмима, докторским студијама попут педагогије, психологије, социологије и/или филозофије. *Препорука* је да се размисли о интердисциплинарној сродној повезаности. Наиме, предмети са сродних докторских студија потенцијално би могли бити занимљиви и студентима докторских студија андрагогије (посебно рецимо педагогије, психологије или социологије), па би требало размисли о таквим могућностима. Такође, могућности које у том смеру пружају коменторства докторских радњи, што је у међународном контексту

данас посебно цејењено и подржавано, отварају Установи и шири спектар сагледавања могућих докторских тема.

Установа је навела усклађеност програма са три акредитирана програма на међународним високошколским институцијама, те приложила описе наведених програма, и то: 1) Универзитет у Љубљани, Филозофски факултет, Словенија, студије андрагогије; 2) Карлов Универзитет у Прагу, Чешка Република, студије андрагогије и менаџмент људских ресурса и 3) Ото Фридрих Универзитет у Бамбергу, Немачка, професионално-континуирано образовање одраслих. Сва три програма су програми из Европског образовног простора. Програм је упоређен на нивоу садржаја и исхода, што РК сматра адекватним приступом у поређењу студијских програма. Наведени су и описани све елементи поређења, те изведени адекватни и примерени закључци.

Након анализе припремљених материјала и документације, РК закључује да је студијски програм усаглашен са европским стандардима у погледу захтева уписа, трајања студија, преласка у вишу годину, као и стицања дипломе и начина студирања. Такође, истакнути су и кључни аспекти усаглашености са релевантним стратегијама у Републици Србији.

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 9 (девет).

Стандард је испуњен.

Стандард 7: Упис студената

Докторске академске студије Андрагогија на Филозофском факултету Универзитета у Београду располаже са 10 места. Студије трају 3 године, обима 185 ЕСПБ. У достављеној и у објављеној документацији исправно и јасно су наведени услови за упис на ДАС Андрагогија. Задовољавајуће је што се у конкурс налазе и одредбе које се тичу студената са инвалидитетом, начину подношења жалби и роковима за објављивање ранг листе, као и остали услови уписа који су прецизно наведени и дефинисани (<http://www.f.bg.ac.rs/studenti/upis> i Прилог 7.1). Увидом у достављене податке о броју уписаних студената на студијски програм ДС Андрагогија, закључено је да је на протекла три уписа уписано укупно 34 студента, што је изузетно висок број који показује да је студијски програм изузетно актуелан.

Број студената предвиђених за упис је усклађен са бројем наставника који могу да буду ментори.

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 10 (десет).

Стандард је испуњен у потпуности.

Стандард 8: Оцењивање и напредовање студената

На основу достављене документације утврђено је да се оцењивање студената ДС Андрагогија врши на основу континуираног праћења рада и напредовања студената. Начин полагања испита и оцењивања, као и поступак одбране предложене теме и докторске дисертације су у складу са стандардима. Последње је јасно дефинисано Статутом у делу који се односи на докторске студије, иако је достављен цео Статут, а не само наведени одељак о докторским студијама (Прилог 8.1). Докторска дисертација је свакако најзначајнији део студија, и круна студирања, која представља самостални научноистраживачки рад студента под адекватним менторством ангажованог наставника. Увидом у Правилник о докторским студијама институције, РК сматра да су све одредбе задовољене.

Такође, РК сматра да је сам поступак оцењивања адекватан

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 10 (десет).

Стандард је испуњен у потпуности.

Стандард 9: Наставно особље

Филозофски факултет у Београду има именованог руководиоца студијског програма андрагогије који је одговоран за организацију пријема студената, реализацију наставе, поштовање законских норми и процедура реализације студија. На основу спроведене анализе приложене документације утврђено је да су сви наставници који суделују у извођењу студијског програма компетентни за извођење предмета на којима су ангажовани и то у довољном броју и наставном оптерећењу. Анализа менторских капацитета упућује да сви потенцијални ментори (њих 14) имају потребан број објављених радова (најмање 5) у подручју друштвених наука с посебним нагласком на грану андрагогије. То је додатно потврђено и прегледом интернет страница Факултета где су сви тражени подаци ажурирани за све наставнике укључене у извођење докторског студија. Наведени индикатори омогућавају им примерено и адекватно оспособљавање студената докторских студија за научни рад. Иако наставници снажно тендирају међународном објављивању, РК сматра да би додатни фокус на објављивање у високо ранжираним међународним часописима у базама WOC и SCOPUS, додатно побољшао квалитет студијског програма.

Такође, из документације је видљиво да наставу на докторским студијама изводе наставници који су у претходних десет година остварили најмање 12 бодова за радове у потребним категоријама. Уједно наставници укључени у извођење наставе ангажовани су у националним и међународним Научно-истраживачким пројектима, што омогућава да студенти буду упознати с релевантним и актуелним научним спознајама у дисциплини. Такође, наставници имају менторско искуство, те то даје потребан кредибилитет програму. Ваља истакнути да поједини наставници на докторским студијама имају завидну међународну препознатљивост, те докторате стечене на престижним европским универзитетима, као и битну препознатљивост у међународним телима. Такав међународни смер би требало примењивати и код свих осталих наставника. Критеријуми избора наставника дефинисани су на нивоу институције, што је видљиво из документа Правила о ближим условима за избор наставника и сарадника Филозофског факултета у Београду.

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 9 (девет).

Стандард је испуњен.

Стандард 10: Организациона и материјална средства

С обзиром на укупан расположиви простор (18.853,58 квм) у два објекта (нова зграда-површине 14,792,27м² у Чика Љубиној и стара зграда - 4.061,31м² на Студентском тргу) и број акредитованих студената (4.733) Филозофски факултет испуњава овај стандард (3,98 м² по студенту) за рад у две смене.

Структура простора којим располаже Факултет је следећа:

- простор за извођење наставе 5.171,10 квм
- простор за наставно и друго особље 5.876,41 квм
- остали простор 7.946,07 квм.

За непосредно извођење наставе намењен је простор од 2.751,04 квм (2068 места) који чине:

- 4 амфитеатра 815,37 квм (732 места);
- 25 слушаоница 1.263,00 квм (983 места);
- 8 учионица 440,88 квм (269 места) и

- 3 лабораторије 231,79 квм (84 места).

За непосредан рад запослених обезбеђено је 3.724,90 квм простора (наставнички кабинети и канцеларије за административно-техничко особље):

- Простор за рад наставника 2.490,43 квм;
- Простор за рад ненаставног особља 1.234,47 квм.

Из овог прегледа види се да:

Филозофски факултет у Београду располаже одговарајућим просторним ресурсима потребним за реализацију академских студија на свим програмима. Обезбеђено је коришћење амфитеатра, учионица, библиотечног простора са читаоницом, рачунарског центра, и другог простора. Факултет поседује савремену технику и лабораторијску опрему. На Факултету су у употреби 421 деск-топ рачунара, 182 штампача, 49 ЛЦД пројектора, 45 скенера, 37 фотоапарата, 237 лап-топ рачунара, 14 фотокопир апарата и 17 камера.

Факултет води одговарајућу набавну и финансијску политику у погледу савремених комуникационих и информатичких и других техничких средстава, како би обезбедио услове за квалитетно извођење наставе и рад свих запослених и студената.

Филозофски факултет има 11 библиотечких јединица, у којима ради 21 библиотекар од 8 до 20 часова. У саставу сваке библиотеке је читаоница намењена студентима и депо за одлагање и чување књига. У свим читаоницама студентима су на располагању терминали, прикључени на академску мрежу за претраживање електронских каталога и базе стручне периодике. Одобрене докторске дисертације се депонују у библиотекама Факултета.

У циљу доступности простора и опреме лицима са хендикепом на Факултету су израђене рампе за кретање са инвалидским колицима и издвојен је лифт и одговарајуће опремљен тоалет.

За извођење докторских студија обезбеђени су просторни, људски, технички, лабораториски, библиотечки услови

Препорука: обезбедити упис зграде Факултета у земљишне књиге.

Што се тиче Стандарда 9 из Извештаја о самовредновању, који се тиче квалитета уџбеника, литературе, библиотечки и информатички ресурса РК констатује да укупан библиотечки фонд Филозофског факултета садржи 470.899 библиотечких јединица, уџбеника и друге уџбеничке литературе и завршних радова студената.

У библиотекама је студентима доступна релевантна научна и стручна литература потребна за наставни процес и припремање испита.

На Факултету је успостављен и Рачунарско документациони центар. Рачунарски центар поседује комплетну информационо-комуникациону инфраструктуру са већим бројем савремених онлајн сервиса који су стављени на располагање наставницима и студентима попут Е-леарнинг портала (Мооде платформе)

Поред рачунара у учионицама и слушаоницама студентима је на располагању и 56 рачунара у две рачунарске учионице. Сви рачунари имају приступ интернету.

За извођење студијског програма користи се одговарајућа техничка опрема: компјутери, видео-пројектори, штампачи, фотокопир апарат, паметна табла итд. Студенти имају могућност бесплатног приступа најзначајнијим светским базама података које садрже велики број наслова часописа и књига из свих научних области. Захваљујући оснивању Конзорцијума библиотека Србије за обједињену набавку (КОБСОН)

корисницима, са IP адресом Универзитета, омогућен је бесплатан приступ најзначајнијим светским базама података које садрже велики број наслова часописа и књига из свих научних области. Факултет води одговарајућу набавну и финансијску политику у погледу савремених комуникационих и информатичких и других техничких средстава, како би обезбедио услове за квалитетно извођење наставе и рад свих запослених и студената. Из анализе резултата анкете студенти докторских студија имају замерку на неравномерну оптерећеност по семестрима и одсуство обавезне стручне праксе. Такође предлажу и унапређивање сарадње са привредом, чиме се долази до повезаности између научних знања са практичним проблемима. Интересовање студената за докторске студије повећало би се и увођењем студијског програма на енглеском језику.

Препоруке: Наставити са богаћењем и осавремењивањем библиотечког фонда. Обезбедити софтвере, формирање нових лабораторија са новом компјутерском опремом. Обезбедити равномерно оптерећење током семестара. У циљу већег интересовања увести студијски програм на енглеском језику.

Када је у питању Стандард 10 из Извештаја о самовредновању, који се односи на управљање високошколском установом и квалитет ненаставне подршке, РК констатује да су на интернет страници Факултета постављени сви општи акти који регулишу обезбеђивање квалитета управљања Факултетом и квалитет ненаставне подршке.

Систематско праћење и периодичну проверу квалитета ненаставне подршке спроводе Савет, Комисија докторских студија и Декан, у оквиру својих надлежности.

Савет Факултета и Декан обављају функцију органа управљања и органа пословођења и њихове надлежности и одговорности у организацији и управљању Факултетом утврђени су Статутом Факултета у складу са Законом.

Организационе јединице и њихов делокруг рада утврђени су Статутом Факултета у складу са Законом. Декан је одговоран за координацију рада организационих јединица и спроводи контролу законитости рада организационих јединица.

Факултет обезбеђује управљачком особљу перманентно образовање и усавршавање на професионалном плану у складу са финансијским могућностима Факултета. Декан руководи Факултетом на добробит свих научних и наставних области за које је Факултет матичан, у складу са Законом.

О питањима од значаја за рад Факултета и предлозима за унапређење наставне и научне делатности, Декан се консултује са управницима одељења на редовним састанцима Деканског савета. О покренутим питањима и предлозима начелно усвојеним од стране Деканског савета, управници обавештавају чланове својих одељења и отварају расправу која има за циљ информисање чланова одељења и формирање ставова о питањима о којима се доносе одлуке на наредним седницама Већа и Савета.

Правилником о стандардима и поступцима за обезбеђивање квалитета и самовредновање утврђени су стандарди и поступци за обезбеђивање квалитета управљања Факултетом.

Резултати последњег анкетирања су показали да су наставници углавном задовољни радом управе и факултетских служби. Један од показатеља спремности за извођење докторских студија представља број уписаних на докторске студије (од 2015-2020. уписао се 251 студент, а одбрањено 180 дисертација. На андрагогији је број одобрених докторских дисертација (2015-2018) 18.

Студенти су укључени у процес праћења, контроле, обезбеђења и унапређења квалитета и имају своје представнике у органима и стручним телима Факултета (Савет Факултета и Наставно-научно веће, одређене комисије Наставно-научног већа и већа одељења).

Студенти учествују у редовној евалуацији рада Факултета и евалуацији педагошког рада наставника, наставе и услова рада. Резултати свих евалуација редовни су предмет анализе и разматрања Управе Факултета, Наставно-научног већа, Савета и Студентског парламента. У поступку самовредновања обавезно се разматра оцена студената о испуњености стандарда за обезбеђење квалитета и самовредновање у складу са Правилником о обезбеђењу квалитета и самовредновању. Програм и начини контроле квалитета програма су развијени и кроз ТЕМПУС пројекат у сарадњи са четири ЕУ универзитета. Након прве године реализације програма извршена је евалуација од стране Завода за вредновање квалитета образовања и васпитања, чији је резултат студија о квалитету програма која потврђује његов висок квалитет. Квалитет научно-истраживачког рада наставника је у складу са условима дефинисаним акредитацијом. Сарадња са научно-истраживачким установама остварује се кроз бројне пројект (тренутно 11 међународних пројеката). У току докторских студија студенти саопштавају радове на домаћим и међународним научним конференцијама и објављују у међународним часописима на SCI листи. Ради провере квалитета и унапређивања ненаставне подршке, Факултет организује вредновање рада ненаставног особља.

Наставници и студенти оцењују рад ненаставног особља у поступку самовредновања. Студентски парламент такође може разматрати рад ненаставних служби Факултета и може једанпут годишње да упути Савету мишљење о томе. Резултате вредновања ненаставног особља које су обавили наставници и сарадници, као и мишљење Студентског парламента Савет разматра на истој седници на којој разматра и извештај Декана о квалитету ненаставне подршке.

Препоруке: Самовредновање, у наредној школској години, урадити електронски због економичности и ефикасности. Анкета, реализована међу студентима, показује да нису задовољни укључивањем студената па би их требало више укључити у рад Комисија. Након Извештаја о самовредновању сачинити Акциони план са циљем унапређивања квалитета рада.

Оцена стандарда: Факултет организује и изводи докторске студије у складу са Законом о високом образовању, стандардима за акредитацију студијског програма докторских студија. Факултет испуњава просторне и стручне услове за извођење студијских програма докторских студија.

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 9 (девет).

Стандард је испуњен.

Стандард 11: Контрола квалитета

На основу увида у приложену документацију, РК је констатовала да је Установа усвојила и уредно приложила документа, везана за квалитет и контролу квалитета:

- Одлуке НН већа и Савета Факултета о усвајању Извештаја о самовредновању Факултета, од 11. 9. 2020.
- Извештај о самовредновању Факултета;
- Одлука Савета факултета о усвајању Стратегије за обезбеђење квалитета на Филозофском факултету Универзитета у Београду, од 11. 9. 2020.
- Одлука Савета Факултета о усвајању Акционог плана за спровођење Стратегије за обезбеђивање квалитета на Филозофском факултету Универзитета у Београду, од 11. 9. 2020.
- Стратегије за обезбеђење квалитета на Филозофском факултету Универзитета у Београду;

- Мере и субјекти обезбеђивања квалитета у установи;
- Извештај о самовредновању ДС Андрагогија, Катедре за андрагогију.

На нивоу установе, сваки стандард је представљен кроз неколико садржајних целина:

1. опис стања;
2. SWOT анализа са јасно одређеним предностима, могућностима, слабостима и опасностима;
3. Предлог мера и активности за унапређење Стратегије за обезбеђивање квалитета;
4. Акциони план;
5. табеле и прилози.

Из приложене документације евидентно је да је прва акредитација ДС Андрагогије добијена 2009. године, а друга 2015. године.

Стандардом 15 – Квалитет докторских студија, утврђен је предлог мера и активности за систематско праћење и проверу квалитета докторских студија (формирање Комисије за докторске студије која би пратила квалитет овог студијског програма, измене овог студијског програма у циљу равномернијег оптерећења студената, планирање и организација обавезне стручне праксе, сарадња са привредом, изналажење могућности удруживања докторских студија с асродним факултетима, осаврмењавање лабораторија, акредитација овог студијског програма на енглеском језику).

Установа обезбеђује студентима учешће у оцењивању и осигурању квалитета студијских програма и то на следећи начин:

- рад студентских представика у телима ове високошколске установе;
- укључивањем представника студената у рад Комисије за обезбеђење квалитета и самовредновање;
- укључивање студената у процес перманентног развоја студијског програма;
- активно укључивање студената у анализи квалитета рада Факултета.

Након увида у документацију евидентно је да на институцији постоји редовно праћење квалитета студијског програма кроз периодичну спољашњу и унутрашњу проверу. Редовно се спроводе студентске евалуације које омогућују увид у квалитету наставног рада, као и унапређење те даље усавршавање рада. Такође, постоји увид у периодично испитивање и унапређење стратегије осигурања квалитета, те документ Извештај о самовредновању који је концизан, детаљан и прецизно припремљен.

Међутим, оно што није сасвим јасно и прецизно описано је процедура избора и именовања ментора, као и његове улоге у вођењу и праћењу докторанда. То је, по оцени РК, кључни сегмент докторских студија и требало би да буде бити примереније објашњено. Такође, веома је важно да постоје и евалуације менторског рада и вођења младих научника, што се нигде у документацији не наводи. Наведена тачка је изузетно важна за ниво докторски студија будући да савремена истраживања професионалне социјализације младих научника упућују да је највећа стопа одустајања, као и вишегодишњих потешкоћа у изради докторских дисертација управо чињеница квалитетних или мање квалитетних менторских односа. Стога, РК сматра да би предлагач требало да размисли о увођењу система вредновања успешности ментора у вођењу младих научника. *Препорука* је да се у наредном периоду конкретизују улоге ментора у вођењу и праћењу докторанда, те да се учине доступним и евалуације менторског рада и вођења младих научника, у циљу развијања система вредновања успешности ментора у вођењу младих научника.

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 9 (девет).

Стандард је испуњен.

Стандард 12: Јавност у раду

Филозофски факултет Универзитета у Београд свој рад заснива на начелу јавности рада. Статутом институције је дефинисано право студената и наставника да буду информисани о раду свих органа Факултета, као и да могу присуствовати седницама органа Факултета. Увидом на интернет страницу, будући и актуелни студенти могу пронаћи све информације које их занимају (<http://www.f.bg.ac.rs/>). Што се тиче студената на ДАС Андрагогија, доступне информације могу пронаћи и на страници Универзитета (<http://www.bg.ac.rs/sr/upis/doktorske-akademske.php>). За докторске дисертације постоји дигитални репозиторијум у којем се на увид јавности дају електронске верзије докторских дисертација (Прилог 12.1, Прилог 12.2 и интернет страница (<https://uvidok.rcub.bg.ac.rs/handle/123456789/40>)).

РК је испуњеност овог стандарда оценила оценом 10 (десет).

Стандард је испуњен у потпуности.

ПРЕПОРУКЕ

- Препорука је да се обезбеди упис зграде Факултета у земљишне књиге.
- Наставити са богаћењем и осавремењивањем библиотечког фонда. Обезбедити софтвере, формирање нових лабораторија са новом компјутерском опремом. Обезбедити равномерно оптерећење током семестара. У циљу већег интересовања увести студијски програм на енглеском језику.
- Препорука је да се у наредној школској години самовредновање уради електронски, због економичности и ефикасности. Анкета, реализована међу студентима, показује да нису задовољни укључивањем студената, па би их требало више укључити у рад Комисија. Након Извештаја о самовредновању сачинити Акциони план са циљем унапређивања квалитета рада.
- Препорука је да се у наредном периоду конкретизују улоге ментора у вођењу и праћењу докторанда, те да се учине доступним и евалуације менторског рада и вођења младих научника, у циљу развијања система вредновања успешности ментора у вођењу младих научника.
- Препорука је да се размисли о ревизији расподеле студијских предмета на докторским студијама. Наиме, докторске студије првенствено служе за развој научно-истраживачких компетенција будућих научника и истраживача, па би методолошки предмети требало да буду значајније заступљени. Требало би да постоје изборни методолошки предмети – квантитативног или квалитативног карактера које би студент могао бирати у зависности од истраживачког приступа у својој докторској дисертацији. У складу с тим, докторске студије би биле значајније истраживачки оријентисане, што им је, у крајњој линији, и примарна сврха. Такође, препорука је да се јасније дефинишу пропозиције и одговорности предмета „Израда дисертације 1, 2 и 3“ будући да није сасвим јасно постоје ли у оквиру наведеног предмета неке врсте извештаја о напретку, ко их израђује, ко их одобрава, те на који се начин верификују. То би значајно допринело квалитету докторског програма.

- Препорука је да се размисли о интердисциплинарној сродној повезаности. Наиме, предмети са сродних докторских студија (посебно рецимо педагогије, психологије или социологије) потенцијално би могли бити занимљиви и студентима докторских студија андрагогије, па би требало размисли о таквим могућностима. Такође, могућности које у том смеру пружају коменторства докторских радњи, што је у међународном контексту данас посебно цењено и подржавано, отварају Установи и шири спектар сагледавања могућих докторских тема.

На основу свега напред наведеног и предлога Поткомисије, Комисија је на седници одржаној дана 07. 10. 2021. године једногласно донела **Одлуку о акредитацији студијског програма Докторских академских студија (ДАС) – Андрагогија**, сагласно члану 21. став 1. тачка 1) Закона о високом образовању („Службени гласник РС”, бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021 и 67/2021 - др. закон), којим је прописано да Комисија одлучује о захтеву за акредитацију и спроводи поступак акредитације установа и студијских програма у области високог образовања.

Достављено:

- високошколској установи
- архиви

Председник Комисије

J.B.

Ана Шијачки

Проф. др Ана Шијачки